

بررسی کارکرد روش‌های تحلیلی برای ارتقای عملکرد سازمان‌های حفاظتی در حوزه پیشگیری

رضا طلایی^۱، رجبعلی شیخ‌زاده^۲

چکیده

زمینه و هدف: نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران به دلیل ماهیت ذاتی و وظایف مربوط، همواره با تهدیدها و آسیب‌های مختلفی مواجه هستند که اگر ذره‌ای نسبت به این موارد سهل‌انگاری شود، عواقب جبران‌ناپذیری بر جای خواهد گذاشت. سازمان‌های حفاظتی به عنوان یکی از یگان‌های نظارتی نیروهای مسلح، نقش انکارناپذیری در صیانت از آنها بر عهده دارند. تشبیه فرمانده معظم کل قوا (مدظله‌العالی) از حفاظت اطلاعات به عنوان «نبض»، به واسطه نقش حیاتی آنها در نظارت و پایش نیروهای مسلح و نشان دادن وضعیت آنها از حیث کیفیت، عملکرد، موجودیت، صحت عمل، نقاط قوت و ضعف، به منظور پیشگیری از انحراف از هدف‌های تعیین شده و یا مقابله با انحراف‌های ایجاد شده، مستلزم بهره‌گیری از ابزارهای متعددی است و یکی از این ابزارهای مهم، استفاده از روش‌های تحلیلی در زمینه پیشگیری است. در واقع سازمان‌های حفاظتی باید با بهره‌گیری از روش‌های به‌روز و علمی نسبت به تحلیل دقیق پدیده‌های امنیتی اقدام نموده و بتوانند در پیشگیری حفاظتی موفق‌تر عمل نمایند. هدف از انجام این پژوهش، بررسی نقش روش‌های تحلیلی برای ارتقای عملکرد سازمان‌های حفاظتی در حوزه پیشگیری است.

روش‌شناسی: این پژوهش از لحاظ هدف کاربردی و از نظر روش توصیفی است. جامعه آماری این تحقیق شامل تحلیلگران و صاحب‌نظران امور بررسی و تحلیل در سازمان‌های حفاظتی است که تعداد آنها حدود ۶۵ نفر ارزیابی می‌شود. حجم نمونه بر اساس فرمول کوکران ۵۶ نفر تعیین گردید.

یافته‌ها و نتیجه‌گیری: داده‌های این پژوهش که مبتنی بر بیست روش مهم در حوزه تحلیل پدیده‌های امنیتی بود، از طریق پرسش‌نامه محقق‌ساخته تهیه و در اختیار صاحب‌نظران حفاظتی قرار گرفت. یافته‌ها و نتایج نشان داد که از میان ۲۰ روش معرفی شده در این پژوهش، روش‌های تحلیل روند، تحلیل تاریخی، تحلیل دلفی، طوفان فکری (ذهن‌انگیزی) نقش بسزایی در پیشگیری حفاظتی دارند.

کلیدواژه‌ها: پیشگیری، تحلیل، روش‌های تحلیل، سازمان‌های حفاظتی، عملکرد.

مقدمه

یکی از راهبردهای اصلی سازمان‌های حفاظتی برای انجام مأموریت ذاتی خویش، پیشگیری حفاظتی است که به نوعی تحلیلگران در این خصوص نقش بی‌بدیلی ایفا می‌نمایند. ریچارد هلمز^۱، وظیفه تحلیلگران اطلاعاتی را فراهم آوردن پیش‌آگاهی از امور دانسته است (هولت، ۱۹۹۵: ۸۰)؛ بنابراین، اگر رویکرد پیشگیرانه بر این دستگاه‌ها حاکم نباشد، این دستگاه‌ها به طور مرتب با بحران‌های پیش‌بینی نشده‌ای روبه‌رو می‌شوند و در بهترین شرایط، فقط به ارائه گزارش‌های متعدد در خصوص وقایع و رخداد‌های قبلی (پیشتر به وقوع پیوسته) می‌پردازند. این در حالی است که یکی از مأموریت‌های اصلی و ذاتی این سازمان‌ها، پیشگیری از پدیده‌های امنیتی است که در سازمان‌های حفاظتی با عنوان پیشگیری حفاظتی از آن یاد می‌گردد. اهمیت و ضرورت پیشگیری حفاظتی در همه حوزه‌ها و موضوع‌ها، در شرایط کنونی اثبات شده و مورد پذیرش قرار گرفته است. در این راستا بهره‌گیری از روش‌های متعدد تحلیلی نقش بسزایی در پیشگیری حفاظتی ایفا می‌نماید. اینکه تحلیلگران سازمان‌های حفاظتی بتوانند با بهره‌گیری از روش‌های تحلیلی، در فرایند اقدام‌های پیشگیرانه موفق عمل نمایند، مستلزم شناخت قابلیت‌ها و توانمندی‌های هر یک از این روش‌هاست. با ارتقای توان تحلیلی و دقت در پیشگیری حفاظتی، به یقین حجم و دامنه شکست‌های حفاظتی نیز کاهش می‌یابد. تقویت توان تحلیلگران سازمان‌های حفاظتی در زمینه بهره‌گیری از روش‌های تحلیلی، امکان رصد و پایش دایمی تهدیدهای غافل‌گیرکننده (با فرصت‌های مثبت پیش‌رو) و شناسایی آسیب‌ها را فراهم می‌سازد و به همین دلیل، سازمان‌های

حفاظتی همواره آمادگی بیشتری پیدا می‌کند و ضمن کاهش غافل‌گیری، می‌تواند در زمینه پیشگیری موفق‌تر عمل نمایند. در این پژوهش تعداد بیست روش تحلیلی مورد تشریح واقع و نقش هر یک از این روش‌ها در پیشگیری مورد بررسی قرار گرفت.

امروزه تمامی تلاش‌های سازمان‌های اطلاعاتی و حفاظتی، در محصولات تحلیلی آن تجلی پیدا می‌کند. در واقع تحلیل اطلاعاتی به عنوان نقطه اتصال نظام اطلاعاتی و مشتریان آن، یعنی نظام تصمیم‌سازی و تصمیم‌گیرندگان است. این بدان دلیل است که هدف اصلی تأسیس و فعالیت نهادهای اطلاعاتی و حفاظتی، کمک به تصمیم‌گیرندگان ارشد و مصرف‌کنندگان محصولات اطلاعاتی است و این مهم، از طریق ارائه محصولات تحلیلی و گزارش‌های دقیق امکان‌پذیر خواهد شد. مهم‌ترین عرصه تبلور فعالیت‌های سازمان‌های حفاظتی، تحلیل‌هایی است که تصمیم‌گیرندگان را در خصوص گزینه‌های پیش رو، منافع و ضررهای هر کدام از آنها یاری می‌رساند. از لحاظ مفهومی می‌توان گفت تحلیل، در اینجا و در معنای حداقلی آن، به معنای تبدیل داده‌ها، شواهد یا اخبار به اطلاعات و به طور مشخص، دانش است که طی آن، داده‌های اولیه ارزیابی شده و پس از تعیین صحت و سقم و اعتبارسنجی آن، تبدیل به اطلاعات قابل اطمینان می‌شود. در عین حال، در معنای وسیع‌تر، تحلیل اطلاعات به معنای ایجاد روابط میان داده‌های به ظاهر پراکنده، ایجاد انسجام و ترکیب میان اطلاعات جمع‌آوری شده و کشف معنای تلویحی اطلاعات، به منظور تولید دانش و نائل آمدن به موقعیت برتر اشراف اطلاعاتی است.

تحلیل عبارت است از فرایند رسیدن به نتایج از میان مدارک و شواهد موجود. در صورت بهره‌گیری صحیح و بهنگام از قابلیت‌های تحلیل، می‌توان ضمن خنثی‌سازی و مقابله با تهدیدها و کاهش آسیب‌ها، از فرصت‌های پیش‌رو نیز استفاده بهینه نمود و در زمینه پیشگیری که همواره آسان‌تر و ارزان‌تر از درمان است، موفق‌تر عمل نمود؛ این امر مبین اهمیت تحقیق است. در ضرورت این پژوهش، همین بس که در صورت فقدان تحلیل مناسب، به یقین مدیران سازمان‌های حفاظتی نمی‌توانند شناخت کاملی از

وضعیت موجود داشته باشند و اتخاذ تصمیم‌ها نیز با چالش‌های اساسی مواجه خواهد شد و چه بسا زمینه به فعلیت رسیدن تهدیدها و آسیب‌ها میسر می‌گردد.

تحلیلگران سازمان‌های اطلاعاتی نقش بی‌بدیلی در روند تصمیم‌گیری و برنامه‌ریزی مدیران عالی سازمان دارند. از این رو همواره مدیران سازمان‌های اطلاعاتی برای هرگونه تصمیم‌گیری و برنامه‌ریزی در سازمان، نسبت به شناخت وضع موجود از طریق تجزیه و تحلیل موضوع‌های مختلف، اقدام می‌نمایند؛ به عبارت دیگر؛ تحلیلگران از طریق تجزیه و تحلیل پدیده‌های مختلف، به مدیران سازمان یاری می‌دهند تا در مقابله با تهدیدها و آسیب‌پذیری‌های متعدد، رویه‌ای منطقی و قابل قبول اتخاذ نمایند و به هدف‌های خود به نحو شایسته‌ای دست یابند. یکی از هدف‌های سازمان‌های حفاظتی، انجام اقدام‌های پیشگیرانه است که به نوعی خود متأثر از اقدام‌های متعددی بوده و مؤلفه‌های متعددی در آن نقش دارند. اینکه روش‌های متعدد تحلیل چه کارکردی در پیشگیری حفاظتی دارند؛ بنابراین، محقق در این تحقیق به دنبال پاسخ‌گویی به سؤال اصلی تحقیق (آیا روش‌های تحلیلی در ارتقای عملکرد سازمان‌های حفاظتی در حوزه پیشگیری مؤثر هستند) است.

مبانی نظری: تعاریف و اصطلاحات

تحلیل: عبارت است از مربوط کردن چند معلوم به یکدیگر برای به دست آوردن معلوم جدید. یا تبدیل کردن یک مجهول به معلوم (مشایخ، ۱۳۸۸: ۱۲)؛ اما به بیان ساده، تحلیل عبارت است از کشف و حل روابط علی و معلولی میان اجزای یک پدیده، موضوع یا حادثه‌ای برای دست‌یابی به قوانین کلی حاکم بر حدوث آن رخداد (مشایخ، ۱۳۸۸: ۱۲).

عملکرد: برخی عملکرد را در معنا یا معادل با اثربخشی و کارایی می‌دانند و مدیریت کمک می‌کند تا بتوانند با نیم‌نگاهی به ایجاد سازمانی عمل‌گرا در آینده (برای مثال سازمانی کارا و اثربخش) اقدام متناسب اتخاذ کنند؛ به عبارت دیگر، عملکرد

عبارت است از انجام هر آنچه در امروز که منجر به نتایج قابل‌سنجش ارزش‌مند در آینده می‌شود (بورگوگون^۱، ۱۹۹۵).

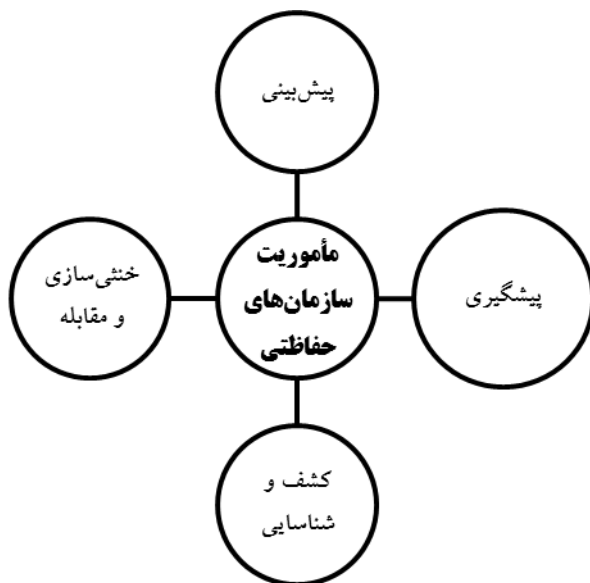
پیشگیری: عبارت است از مجموعه اقدام‌ها و تدابیر حفاظتی که برای جلوگیری از بروز تهدید، آسیب و خطر و در نتیجه کاهش آسیب‌پذیری و به حداقل رساندن خسارت‌ها، تلفات، تبعات منفی حیثیتی و امنیتی و در نهایت شکست‌های حفاظتی، صورت می‌پذیرد (موسوی، ۱۳۹۰: ۲۳۹).

از منظر محقق پیشگیری در سازمان‌های حفاظتی عبارت است از اعمال تدابیر و تمهیدهای لازم برای انجام هرچه بهتر مأموریت‌های سازمانی و حذف یا به حداقل رساندن زمینه‌های بروز هر نوع اقدامی که انحراف از هنجارهای سازمان محسوب می‌گردد.

مأموریت سازمان‌های حفاظتی: مأموریت هر مؤسسه یا سازمان، آن را از سایر سازمان‌ها متمایز می‌کند و حیطة عملیات و هدف بنیادین را مشخص می‌کند. به عبارتی، رسالت، توجیه موجودیت و مسئولیت انحصاری مجموعه است. معیار ارزشمند به دست آمده از مأموریت سازمان، باعث انتخاب مناسب‌ترین راهبردها می‌شود. اگر مأموریت سازمان روشن و رسا باشد، می‌توان راه‌ها و گزینه‌های راهبردی را تفکیک و مناسب‌ترین‌ها را مشخص کرد. مأموریت باید جهت‌گیری پویایی داشته باشد و زمینه شناسایی راه‌های نویدبخش بالاترین رشد را فراهم کند (پیرس و رایبسون، ۱۳۸۴: ۲۰).

یکی از وظایف مهم هر حکومت تأمین امنیت در ابعاد مختلف سیاسی، امنیتی، اقتصادی، اخلاقی و فرهنگی و... تشکیل نیرویی مسلح و مقتدر است که بتواند در دل دشمن رعب ایجاد کند و با وجود آن جرئت از دشمنان گرفته شود. در این خصوص سازمان‌های حفاظت اطلاعات مأموریت دارند تا از فعالیت‌های براندازی، جاسوسی، خرابکاری، ایجاد و ترویج ناراضی‌تی، نفوذ جریان‌های سیاسی و ایجاد اختلال در انجام مأموریت پیشگیری نمایند. همچنین سازمان‌های حفاظت اطلاعات مسئولیت دارند

یگان متبوعه و سازمان‌های وابسته به آن را از طریق حفاظت کارکنان، اطلاعات، اسناد و مدارک، اماکن، تأسیسات، وسایل و تجهیزات و امنیت ارتباطات، تأمین امنیتی نموده و از حدوث خطر علیه آنها پیشگیری به عمل آورند. این رسالت از طریق: پیش‌بینی، پیشگیری، کشف و شناسایی، خشی‌سازی و مقابله با جرائم امنیتی و شبه‌امنیتی به اجرا درآمده و منجر به صیانت کارکنان و سازمان حفاظت‌شونده می‌گردد.

مأموریت سازمان‌های حفاظتی (طلایی، ۱۳۹۵: ۹۴)

عملکرد سازمان‌های حفاظتی در حوزه پیشگیری: تجربه انباشته بشر گواه آن است که در اتخاذ رویکردهای مختلف برای مواجهه با پدیده‌های امنیتی، به طور منطقی پیشگیری بر امر مقابله و مبارزه، تقدم دارد؛ بنابراین، بایستی سازوکارهای لازم برای پیشگیری مهیا شود تا در اساس اقدام مجرمانه، مجال جولان نیافته و شرایط برای به فعلیت رسیدن پدیده امنیتی مهیا نشود. سازمانی که رویکرد فقط پس‌رویدادی اتخاذ نماید، تن به عملی غیرعقلانه داده که با وجود صرف هزینه‌های هنگفت و تحمیل مشقات فراوان، آورده‌ای به ارمغان نخواهد داشت؛ بنابراین، به فراخور میزان و مرتبه بلوغ سازمانی، مدیران و نخبگان باید درصدد اتخاذ روش‌های پیشگیرانه برآمده و با

تعییه مکانیزم‌های متناسب با ساختار سازمانی خویش، روش‌های مناسب پیشگیرانه را اتخاذ نمایند.

بدون تردید نوع اقدام‌های سازمان‌های حفاظتی در پی دارنده خطرهای امنیتی و غیرامنیتی زیادی هست که به منظور جلوگیری از بروز حوادث، سوانح و شکست‌های حفاظتی، نخستین گام انجام اقدام‌های پیشگیرانه است که می‌تواند تا حد قابل توجهی در کاهش تلفات و خسارت‌ها مؤثر باشد. در این راستا شناسایی و شناخت علل و عوامل بروز تهدیدها و آسیب‌پذیری‌ها ما را در اجرای اقدام‌ها و فعالیت‌های پیشگیرانه یاری می‌نماید.

پیشگیری؛ یعنی هر نوع فعالیتی در زمینه اقدام‌های پدافندی به منظور بروز نکردن حوادث و شکست‌های حفاظتی و خصوصیت‌های این اقدام نیز در هر سطحی یکسان و تابع اصول و ضوابط منحصر به فرد است که از جمله آن می‌تواند در موارد ذیل باشد:

- اول آنکه به درستی بایستی از بروز حوادث جلوگیری کند؛
- دوم آنکه بایستی جنبه مسالمت‌آمیز داشته باشد؛
- سوم آنکه بایستی قبل از وقوع حوادث، سوانح و جرائم و تخلفات انجام شود که غالب این اقدام‌ها جنبه پدافندی داشته و نقش بسزایی در جلوگیری از رشد و نمو تهدیدها ایفا می‌نماید.

مجموعه اقدام‌ها و تدابیر حفاظتی سازمان اعم از کیفی، اجتماعی و وضعی که موجب کاهش تمایل افراد و کارکنان به انجام هرگونه تخلف و یا جرم در حیطه مأموریتی سازمانی گردند را پیشگیری حفاظتی گویند. موضوع‌های پیشگیری حفاظتی عبارت‌اند از پیشگیری از افشای اطلاعات، پیشگیری از افشای اسناد و مدارک، پیشگیری از خرابکاری، پیشگیری از جاسوسی، پیشگیری از براندازی، پیشگیری از نفوذ جریان‌ات سیاسی، پیشگیری از اخلال در انجام مأموریت، پیشگیری از نارضایتی پیشگیری از بروز هرگونه تهدید و آسیب به سامانه‌های فناوری و موضوع‌های چندگانه حفاظتی در سازمان.

پیشگیری حفاظتی مؤثر به ابتکار عمل، هوشیاری و تفکر صحیح تمامی درجات بستگی دارد. حس فرمان برداری آنها نیز در رعایت دقیق پیشگیری ابتدایی به این مسئله مرتبط است. اگرچه این موارد به تنهایی نمی‌تواند بیش از مانعی در مقابل عملیات عوامل بیگانه محسوب گردند؛ اما قادر است آنها را در انجام حرکات اولیه تحت فشار قرار دهد. حفاظت موضوعی نیست که فقط بر یک سری قراردادهای آئین‌نامه‌ای استوار باشد بلکه یک موضوع به طور کامل ادراکی است؛ بنابراین، اگرچه ممکن است فردی آئین‌نامه‌ای خاص را نقض نکند، اما در عین حال از مسئولیت افشای اطلاعات مبرا نخواهد بود. به هر حال افراد تحت شرایط گوناگون باید با به‌کارگیری قوه ابتکار، هوشیاری و تفکر صحیح از افشای اطلاعات جلوگیری کنند (گروه حفاظت اطلاعات، ۱۳۸۸: ۱۱).

از منظر محقق، پیشگیری در سازمان‌های حفاظتی عبارت است از اعمال تدابیر و تمهیدهای لازم برای انجام هرچه بهتر مأموریت‌های سازمانی و حذف یا به حداقل رساندن زمینه‌های بروز هر نوع اقدامی که انحراف از هنجارهای سازمان محسوب می‌گردد.

فرایند پیشگیری حفاظتی: پیشگیری حفاظتی به نوعی از طریق اقدام‌های ثابت و کلیشه‌ای قابل دسترسی نیست، بلکه بیشتر به صورت فرایندی دیده می‌شود. تدابیر منسجم پیشگیری متنوع بوده و برخی از آنها بیشتر نظری، علمی و برخی دیگر جنبه عملیاتی و کاربردی دارند. در مجال موجود به معرفی یکی از الگوهای علمی پیشگیری خواهیم پرداخت.

در الگوهای علمی ارائه شده برای پیشگیری از کج‌روی، کم‌وبیش مراحل ذیل دیده می‌شود:

۱. شناسایی مسئله جرم و انحراف و هدف‌گذاری؛
۲. آسیب‌شناسی علل جرم و انحراف؛
۳. انتخاب تدابیر پیشگیرانه و ارائه راه‌حل‌های عملیاتی و کاربردی؛

۴. اجرای راه کارهای پیشگیرانه؛

۵. ارزیابی و تعدیل نتایج اجرای برنامه (محمدنسل، ۱۳۸۷: ۱۰۹).

وظایف سازمان‌های حفاظتی در حوزه اقدام‌های پیشگیرانه: سازمان‌های حفاظت اطلاعات نیروهای مسلح از حیث وظایف پیشگیرانه، در قالب هر یک از موضوع‌های حفاظتی ذیل نقش و وظیفه دارند:

۱. حفاظت کارکنان: عبارت است از کلیه تدابیر، روش‌ها و اقدام‌هایی که اعمال می‌شود تا کارکنان شاغل در ناجا و خانواده‌های آنان را در مقابل خطرهای طبیعی، تهدیدها و آسیب‌های امنیتی و غیرامنیتی، مصون و محفوظ نگه داشته و میزان لطمه‌ها را به حداقل ممکن کاهش دهد (کریمی، ۱۳۸۴: ۷۰)؛
۲. حفاظت اسناد و اطلاعات: به همه اقدام‌هایی که به منظور حفظ و نگهداری اسناد و اطلاعات در مقابل خطرهای طبیعی (سیل، زلزله و...) و خطرهای مصنوعی (جاسوسی، جعل، آتش سوزی و...) به عمل آمده و از دسترسی افراد غیرمجاز به آن جلوگیری کند، حفاظت اسناد و اطلاعات گفته می‌شود (کریمی، ۱۳۸۴: ۸۴)؛
۳. حفاظت تجهیزات و سلاح و مهمات: به تمامی اقدام‌هایی گفته می‌شود که به منظور حفظ تجهیزات و سلاح و مهمات در برابر تهدیدهای طبیعی و مصنوعی؛ اعم از خرابکاری، انفجار، سرقت، مفقودیت و... صورت می‌گیرد. به بیان دیگر، به کارگیری ضوابط حفاظتی در زمینه تهیه، نگهداری و انهدام تجهیزات و سلاح و مهمات و... را حفاظت تجهیزات و سلاح و مهمات گویند؛
۴. حفاظت مخابرات (فناوری ارتباطات): عبارت است از همه اقدام‌هایی که سبب می‌شود تا اشخاص غیرمجاز، نتوانند به اماکن و تأسیسات، اسناد و اطلاعات بارزش و طبقه‌بندی شده مخابراتی و شبکه‌های ارتباطی دسترسی پیدا کنند یا در تفسیر، تجزیه و تحلیل اطلاعات به دست آمده، دچار فریب و یا گمراهی شوند (اروسخانی، ۱۳۷۹: ۱۴). هرگونه اقدام حفاظت اطلاعاتی مورد نیاز و متناسب با شبکه‌های مخابراتی را حفاظت مخابرات گویند؛

۵. حفاظت تبلیغات: به همه اقدام‌ها و فعالیت‌هایی که بر اساس آن با در نظر گرفتن عوامل مختلف، مانند مخاطبان، اوضاع منطقه‌ای و جهانی، تهدیدهای موجود و نیاز اطلاع‌رسانی، انتشار اخبار و اطلاعات نظامی و انتظامی را در جامعه و حوزه‌های بیرونی، به صورت مناسب و پایش شده هدایت نماید، حفاظت تبلیغات گویند؛ همچنین عبارت است از سازوکاری که به بررسی عناصر خبری و اطلاعات در فرایند کاری انتشار اطلاعات پرداخته و در نهایت، مؤلفه‌های دارای طبقه‌بندی را در محصولات خروجی حذف می‌نماید؛

۶. حفاظت اماکن و تأسیسات (فیزیکی): حفاظت اماکن و تأسیسات، یکی از فعالیت‌های تدافعی (غیرعامل) وظایف حفاظت اطلاعاتی است و منظور از آن، همه اقدام‌هایی است که به منظور حفظ اماکن و تأسیسات در مقابل خطرهای طبیعی و مصنوعی، به عمل می‌آید. به عبارت دیگر، حفاظت فیزیکی به یکسری موانع متحدالمرکزی اطلاق می‌شود که به دور اماکن تأسیسات ایجاد تا از ورود متجاوز جلوگیری گردد. نقش انسان در حفاظت فیزیکی اماکن، اساسی و مهم است (کریمایی، ۱۳۸۴: ۱۱۷)؛

۷. حفاظت رایانه (فناوری اطلاعات): به همه اقدام‌هایی گفته می‌شود که به منظور حفظ و نگهداری سامانه‌ها و شبکه‌های رایانه‌ای (سخت‌افزارها، نرم‌افزارها، داده‌ها و کاربران) در برابر تهدیدهای طبیعی و مصنوعی، به عمل می‌آید (پورمراد، ۱۳۷۹: ۲۱).
حفاظت رایانه، شامل دو بخش است:

- حفاظت سخت‌افزار: هرگونه اقدام حفاظت اطلاعاتی مورد نیاز و متناسب با تجهیزات رایانه‌ها و سایر وسایل الکترونیکی را حفاظت سخت‌افزار گویند. این اقدام‌ها اغلب به منظور جلوگیری از خطرهای ناشی از فعالیت‌های خرابکارانه و یا سایر خطرهایی انجام می‌شود که به لحاظ رعایت نکردن ضوابط فنی، تجهیزات مزبور را تهدید می‌کند؛

• حفاظت نرم‌افزار: هرگونه اقدام حفاظت اطلاعاتی مورد نیاز و متناسب با برنامه‌های رایانه‌ها را حفاظت نرم‌افزار گویند. این اقدام‌ها اغلب به‌منظور جلوگیری از خطرهای ناشی از فعالیت‌های خرابکارانه، جاسوسی و یا سایر خطرهایی که به لحاظ رعایت نکردن ضوابط فنی، موجودیت و امنیت برنامه‌های مزبور را تهدید می‌کند، صورت می‌گیرد (پورمراد، ۱۳۷۹: ۲۱).

۸. حفاظت گفتار: حفظ و نگهداری زبان از کلام و گفتار طبقه‌بندی‌شده، برای افراد غیرمجاز و رازداری اسرار و رعایت اصل حیطة‌بندی در ارتباطات گفتاری را حفاظت گفتار گویند. افشای اطلاعات از طریق گفتار، یکی از روش‌های متداول افشای اطلاعات در تمامی کشورهای جهان، به‌ویژه جمهوری اسلامی ایران است. گفت‌وگو به‌عنوان یکی از راه‌های انتقال اطلاعات در زندگی فردی هر انسان نقش مهمی داشته و بسیاری از اطلاعات درون انسان در طول روز به‌وسیله گفتار به دیگران منتقل می‌گردد. تسلط‌نداشتن بر روی گفتار، پرگویی و گزافه‌گویی، از تهدیدهایی است که به‌طور دائم کارکنان را در معرض تخلیه اطلاعاتی توسط حریف، از طرق مختلف (زیرپاکشی و تخلیه تلفنی) قرار می‌دهد.

مهم‌ترین روش‌های تحلیلی برای بهره‌گیری توسط سازمان‌های حفاظتی عبارت‌اند از:

۱. تحلیل گفتمان: تحلیل گفتمان می‌کوشد تا نظام و آرایش متنی عناصر زبانی را مورد مطالعه قرار دهد؛ بنابراین، واحدهای زبانی، نظیر مکالمه‌ها یا متون نوشتاری را مورد بررسی قرار می‌دهد. بر این اساس، تحلیل گفتمان با کاربرد زبان در زمینه‌های اجتماعی، به‌ویژه با تعاملات یا مکالمه‌ها میان گویندگان سروکار دارد (Schiffirin, 1994: 19).

بر اساس این رویکرد غیرستی، دیگر نویسنده یک متن، خالق انحصاری معنای آن متن نیست و بیش از آنکه وی در خلق معنا مؤثر باشد، خواننده متن، به‌وجود آورنده آن است. این امر، بدان معناست که ممکن است در شرایط مختلف، برداشت‌های مختلفی از متنی به‌دست آید و قرائت‌های مربوط به متنی در هر

عصری، به لحاظ تفاوت خوانندگان، متفاوت گردد. البته این امر در صورتی است که بخواهیم با روش تحلیل گفتمان به معناشناسی متون پردازیم. در این روش، شاهد تعدد تحلیل‌ها به اندازه تعداد تحلیلگران خواهیم بود (بهرام‌پور، ۱۳۸۷: ۸ به نقل از کرباسیان، ۱۳۹۳: ۷).

تحلیل گفتمان، کشف معانی ظاهری و مستتر جریان‌های گفتمانی است که در شکل‌های گوناگون زبانی و فرازبانی آشکار می‌شوند (بشیر، ۱۳۸۵: ۱۴).

۲. تحلیل محتوا: کریپندورف^۱ تحلیل محتوا را روشی پژوهشی معرفی می‌کند که به منظور استنباط تکرارپذیر و معتبر از داده‌ها در مورد متن آنها به کار می‌رود (کریپندورف، ۱۳۷۸: ۲۵). او هدف این تحلیل را همانند سایر روش‌های پژوهشی فراهم آوردن شناخت، بینشی نو، تصویر واقعیت و راهنمای عمل می‌داند (کریپندورف، ۱۳۷۸: ۲۵).

برلسون^۲ (از پیشگامان تحلیل محتوا) این روش را «پژوهشی برای توصیف عینی، نظام‌مند و کمی محتوای آشکار پیام» معرفی می‌کند (کریپندورف، ۱۳۷۸: ۲۶). در تعریفی دیگر تحلیل محتوا روشی پژوهشی دانسته شده که برای استنباط‌هایی برحسب شناسایی نظام روز و عینی ویژگی‌های خاصی در متنی به کار می‌رود (کریپندورف، ۱۳۷۸: ۲۸).

دانیل رایف^۳ تحلیل محتوا را به‌طور خلاصه چنین تعریف می‌کند: «قراردادن قاعده و محتوای ارتباطات در طبقه‌ها (مقوله‌های) خاص بر اساس قواعد و تحلیل روابط بین آن مقوله‌ها با استفاه از آزمون‌های آماری» (رایف و دیگران، ۱۳۸۲: ۴).

۳. تحلیل گفتمان انتقادی: تحلیل گفتمان انتقادی، رویکرد جدیدی در مطالعات کلامی است؛ که در سال‌های اخیر به وجود آمده و ریشه در آرای میشل فوکو، فیلسوف فرانسوی دارد. این نوع تحلیل، نحوه استفاده غیرمشروع از قدرت جمعی، سلطه و

1 Krippendorff

2 Burlison

3 Daniel Reiff

نامساواتی که از طریق نوشتار و گفتار در بافت اجتماعی و سیاسی خاصی صورت می‌گیرد و یا در برابر آن ایستادگی می‌شود را بررسی می‌نماید. اینکه چگونه روابط اجتماعی، هویت، دانش و قدرت، از طریق متون نوشتاری و گفتاری ایجاد می‌شوند و یا اینکه مؤسسه‌ها و نهادهایی اجتماعی چون مدرسه و دانشگاه، به‌وسیله و از طریق گفتمان، چگونه شکل گرفته‌اند و می‌گیرند، از مباحث اصلی تحلیل گفتمان انتقادی به‌شمار می‌آیند. تحلیلگر انتقادی بر آن است تا سازوکار نامساواتی اجتماعی نهفته در لایه‌های زیرین گفتمان را کشف کرده و نشان دهد و آگاهی لازم و کافی برای افراد جامعه مدنظر را فراهم آورد؛ تا با فراهم‌آمدن زمینه و سازوکار توزیع عادلانه بهره‌گیری مطلوب از ساختارهای گفتمان‌مدار، توسط آحاد افراد جامعه برای تحقق عدالت اجتماعی گام‌هایی برداشته شود. تحلیل گفتمان انتقادی به تبیین روابط میان گفتمان و قدرت اجتماعی می‌پردازد؛ که نوشتار و گفتار گروه‌ها و نهادهای مسلط، چگونه از قدرت، سوءاستفاده کرده و بدان مشروعیت می‌بخشند. این نوع تحلیل، مشکلات اجتماعی را مورد توجه قرار داده و مفاهیمی چون طبقه، جنسیت، زن‌گرایی (فمنیسم)، نژاد، سلطه و برتری (هژمونی)، منافع، عدالت، نابرابری و... را بررسی می‌کند. دیوید کریستال^۱ (۱۹۹۲) در تعریف این نوع تحلیل می‌گوید: «رویکردی به تجزیه و تحلیل زبان است؛ که هدف آن آشکارسازی روابط پنهان قدرت و فرایندهای جهان‌بینانه در زبان‌شناسی است» (کریاسیان، ۱۳۹۳).

۴. داده‌کاوی: داده‌کاوی عبارت است از اکتباس یا استخراج دانش از مجموعه‌ای از داده‌ها؛ به بیان دیگر، داده‌کاوی فرایندی است که با استفاده از روش‌های هوشمند، دانش را از مجموعه‌ای از داده‌ها استخراج می‌کند (واشرمن^۲، ۱۹۹۸: ۸۵).

۵. تحلیل موزائیکی: درک فرایند تحلیل توسط استعاره موزائیک که به طور عموم به کار می‌رود تحریف شده است. طبق تئوری موزائیک اطلاعات، مقادیر اندک اطلاعات وقتی به تدریج جمع‌آوری شوند مجموع آنها مانند یک موزائیک یا پازل، در نهایت

تحلیلگران را قادر می‌سازد که به درک تصویر واضحی از واقعیت نائل گردند. این مثال مطرح می‌کند که تخمین‌های صحیح اغلب متکی به داشتن تمام اجزا است، یعنی اطلاعات صحیح و تا حدودی کامل (کتولی‌نژاد، ۱۳۸۵: ۷۰).

۶. تحلیل رزم‌نامه (سناریو): رزم‌نامه مجموعه رویدادهای پشت سر هم قرار گرفته (منظم) فرضی (احتمالی) است؛ به بیان دیگر، رزم‌نامه وضعیتی فرضی مربوط به آینده یک پدیده است که در آن همه جزئیات در نظر گرفته شده است. این شیوه در سال ۱۹۵۰ و پس از جنگ جهانی دوم به وسیله ارتش آمریکا مورد استفاده قرار گرفت، سپس در سال ۱۹۶۰ به وسیله هرمان کان^۱ از مؤسسه رند کالیفرنیا به ابزاری برای تصمیم‌گیری‌های تجاری بدل گشت. رزم‌نامه‌نویسی در سال ۱۹۶۸ در پنتاگون و برای تصمیم‌گیری‌های نظامی - اطلاعاتی به کار گرفته شد.

۷. تحلیل روند: در روش کمی، داده تحلیل روند در طول یک محور زمانی بررسی و منحنی آن ترسیم می‌شود و پیش‌بینی آینده نزدیک امری آسان است، ولی در درازمدت چنین نیست؛ زیرا عناصر شگفتی‌ساز و متغیرهای دیگری وارد محیط می‌شوند. شناسایی و توصیف الگوها، امری است که تا حدودی تجربی و تا حدودی خلاقانه است و شناسایی روند در مرحله آغازین، چالش‌برانگیزترین قسمت کار است (منزوی، ۱۳۸۸: ۸۸).

۸. تحلیل سری‌های زمانی: به روند مقادیر یک متغیر در طول زمان که به صورت دوره‌های زمانی با فواصل معین و یکسان تنظیم شده‌اند، «سری زمانی» گفته می‌شود. در تحلیل سری زمانی وضعیت تغییرهای یک متغیر در گذشته مورد بررسی قرار می‌گیرد و به آینده تعمیم داده می‌شود. انواع الگوهایی که در تحلیل سری‌های زمانی مورد استفاده قرار می‌گیرند عبارت‌اند از:

- الگوی میانگین متحرک ساده: یکی از راه‌های ساده تحلیل سری زمانی استفاده از میانگین متحرک است. در این روش برای ارائه تحلیل، از میانگین ساده چند

دوره قبل از آن استفاده می‌شود. برای تحلیل در هر دوره، از میانگین ساده چند دوره قبل از آن استفاده می‌شود. برای ارائه تحلیل در دوره جدیدتر، مقدار واقعی قدیمی‌ترین دوره حذف و یک دوره جدید در محاسبه میانگین اضافه می‌شود. سادگی و سهولت محاسبه‌ها و در نظر گرفتن نوسانات متفاوت در کمیت دوره‌ها از جمله مواردی است که باعث کاربردی نمودن این الگو می‌شود.

- الگوی میانگین متحرک وزنی: این روش شبیه همان روش میانگین متحرک ساده است. با این تفاوت که به همه دوره‌ها وزن یکسانی در محاسبه میانگین داده نمی‌شود، به طور معمول دوره‌های اخیر از ارزش و اهمیت بیشتری برخوردارند؛ بنابراین، در محاسبه میانگین وزن بیشتری می‌گیرند.

- الگوی هموارسازی نمایی: این روش نوع خاصی از میانگین وزنی است که در آن به داده‌های مربوط به دوره‌های اخیر وزن بیشتری داده می‌شود و هرچه به عقب‌تر می‌رویم به صورت نمایی، اثر داده‌های قدیمی‌تر کمتر می‌گردد؛ اما تمامی داده‌ها در تحلیل حفاظتی دخالت داده می‌شوند (طلایی، ۱۳۹۵: ۲۱).

۹. تحلیل لایه‌لایه‌ای علت‌ها: تحلیل لایه‌لایه‌ای یکی از روش‌های آینده‌پژوهی است. هدف پیاده‌سازی تحلیل لایه‌لایه‌ای علت‌ها، ساخت‌شکنی پدیده‌ها و رسیدن به درکی عمیق از لایه‌های زیرین مسائل و مشکلات است. پس از آشکارشدن لایه‌های مختلف پدیده‌ها و قرارگرفتن متن در بافت، نوبت به تدوین و ارائه رزم‌نامه‌های بدیل آینده می‌رسد. ارزش و سودمندی این روش در پیش‌بینی بهتر و دقیق‌تر آینده نیست، بلکه با ایجاد فضاهایی زمینه لازم برای خلق آینده‌های بدیل را فراهم می‌کند. همچنین کاربرد این روش هنگام سیاست‌گذاری عمومی و درازمدت در نهایت منجر به تهیه بینش‌های جامع‌تر، ژرف‌تر و اثربخش‌تر می‌شود. چالش اصلی کاربرد روش تحلیل لایه‌لایه‌ای علت‌ها این است که تنها از طریق واکاوی عمیق و زیربنایی لایه‌های علی است که می‌توان مطمئن، آینده‌های بدیل و ناب‌شناخته و بررسی شونده. ویژگی برجسته روش تحلیل لایه‌لایه‌ای علت‌ها این است که با تردید و شک درباره علت اصلی آغاز می‌شود.

۱۰. تحلیل تاریخی: گذشته، در پیش‌بینی آینده نقشی پررنگ دارد. عمق نگاه به آینده، شبیه گذشته است؛ ولی یک گذشته داریم، و چند آینده! کسانی که می‌توانند گذشته را به یاد بیاورند، می‌توانند به آینده نیز بیندیشند. روش تحلیل تاریخی مبتنی بر این گزاره است که گاهی تاریخ تکرار می‌شود. بر پایه تحلیل‌های گذشته، می‌توان سرانجام برخی از وقایع آینده را پیش‌بینی کرد (پدرام، ۱۳۸۸: ۱۰).

۱۱. تحلیل مبتنی بر پیشران‌ها^۱: برای شناسایی پیشران‌هایی که روندهای آتی را شکل می‌دهند، از این روش بهره‌گیری می‌شود. با این روش، به‌ویژه می‌توان تعامل بین پیشران‌ها را بررسی کرد و بدین طریق پیشران‌هایی اصلی را که شکل‌دهنده آینده هستند، تشخیص داد. از این روش می‌توان به‌عنوان مبنایی برای تدوین رزم‌نامه‌ها، نقشه راه یا چشم‌انداز استفاده کرد. این روش، برای سنجش کارایی سیاست‌های اتخاذشده و نیز برای پیش‌آگهی از مشکلات در حال ایجاد، روش خوبی است. از چالش‌های پیش‌روی استفاده از این روش، کمی‌کردن ارتباط بین پیشران‌های مختلف است (دانشنامه آزاد ویکی‌پدیا).

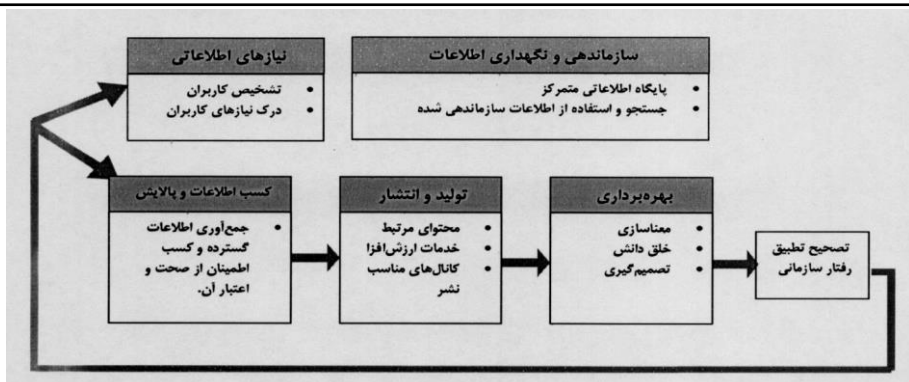
۱۲. تحلیل مبتنی بر دیده‌بانی آینده^۲: فرایند و روش انجام کار بر اساس روش دیده‌بانی دارای چند مرحله است:

گام نخست در دیده‌بانی، شناسایی و تعیین دیده‌بانان و تعیین نوع و روش دیده‌بانی است که با توجه به راهبردها و نیازها، میزان دخالت و نیازمندی‌ها تعیین می‌شوند. دیده‌بانان باید در مورد مسائل ذیل، به کنکاش بپردازند:

- علائم ضعیف تغییر، انحراف از معیارها، موضوع‌های نوظهور و جدید؛
- بررسی روندها و رویدادها؛
- جستجو برای کشف نشانه‌های رویدادهای بالقوه در نقاط پرآشوب و کرانه‌های کاری؛
- مرور آینده‌نگاری‌های متخصصان و کارشناسان؛
- جستجوی آثار غیرمستقیم (منزوی، ۱۳۸۸: ۵۸).

دیدهبانان باید شامل سه گروه شوند:

۱. متخصصان و تحلیلگران در حوزه موضوعی که دیدهبانی بر آن متمرکز شده است؛
 ۲. کارشناسان اطلاعاتی که وظیفه ساماندهی اطلاعات را برعهده دارند؛
 ۳. کارشناسان فناوری اطلاعات که زیرساخت‌های فنی را فراهم می‌سازند.
- گام دوم، تعیین منابع موردنظر است. در وهله اول، باید به اطلاعات موجود مراجعه کرد و به صورت صادقانه به نقاط قوت و محدودیت‌های آن توجه کرد و پرسش‌هایی مثل پرسش‌های ذیل مطرح شود:
- آیا این اطلاعات روزآمد هستند؟
 - چگونه گردآوری شده‌اند؟
 - چه رویکردها و نگرش‌هایی در آن وجود دارند؟
 - برای تأیید یا رد اطلاعات موجود، باید چه اطلاعاتی جمع‌آوری شود؟
 - چه اطلاعات و دیدگاه‌هایی باید لحاظ شوند؟
- گام سوم، شامل جمع‌آوری، ارزیابی و تحلیل اطلاعات از منابع موردنظر است که باید در نهایت دقت و هوشیاری و از قلم‌افتادن هرگونه داده‌ای صورت بگیرد. در گام چهارم، تولید و انتشار اطلاعات حاصل از فرایند دیدهبانی صورت می‌گیرد و ذی‌نفعان از آن بهره‌جسته و به اصطلاح به تطبیق عملکردها، رفتارها و نگرش‌های خود می‌پردازند.
- گام پنجم، انتخاب روش‌ها برای تکمیل و غنی‌سازی اطلاعات موجود است. به عنوان مثال: مرور دقیق نکته‌های قوت و محدودیت‌های هر منبع اطلاعاتی، انتخاب روش‌های جمع‌آوری اطلاعات برای تصحیح رویکردها، پُرکردن شکاف‌های موجود میان دیدهبان و ذی‌نفعان، کشف مسائل درحال ظهور و نوپدید، تأیید اطلاعات موجود، پایش و نظارت و پایش روندهای کلی تأثیرگذار، تحلیل موقعیتی، ارزیابی فرصت و نیازهای خاص، تحلیل علت معلولی، تحلیل موضوع، ارزیابی تهدیدها، فرصت‌ها، نقاط ضعف و قوت (منزوی، ۱۳۸۸: ۵۹).

مدیریت اطلاعات در دیده‌بانی (اقتباس از منزوی، ۱۳۸۸: ۵۹)

برای تصمیم‌گیری، فقط داشتن اطلاعات مناسب، کفایت نمی‌کند؛ بلکه باید این اطلاعات را ارزیابی و تحلیل کرد تا مشخص شود که کدام اطلاعات ناب‌تر است. اگر نتوانیم اطلاعات را برای استفاده پردازش کنیم، داشتن حجم انبوهی از داده‌ها فایده‌ای ندارد؛ بنابراین، لازم است در تهیه گزارش تحلیلی، نکته‌های ذیل رعایت شود:

الف) شناسایی نیازهای اطلاعاتی؛

ب) تعریف عوامل دیده‌بانی حیاتی مرتبط با این نیاز؛

پ) تعریف منابع اطلاعاتی هریک از عوامل؛

ت) انتخاب ابزار مقتضی برای نظام‌بخشیدن به اطلاعات به‌دست آمده برای هریک از عوامل؛

ث) نصب یا پیکربندی ابزار متناسب با الزام‌های عوامل دیده‌بانی حیاتی؛

ج) استفاده از ابزار برای جمع‌آوری اطلاعات؛

چ) ارزیابی اطلاعات به‌دست آمده؛

ح) پردازش فکری اطلاعات معتبر: مقایسه و درک اطلاعات؛

خ) تنظیم گزارش (میرشاه ولایتی و نظری‌زاده، ۱۳۹۱: ۸۲).

۱۳. طوفان فکری (ذهن‌انگیزی): از اصطلاح «طوفان فکری» برای بیان هرگونه بحث آزاد استفاده می‌شود، اما تعریف «کلاسیک» آن به فرایندی خاص شامل دو گام اصلی ذیل اشاره دارد:

گام اول، یک دوره تفکر آزاد که برای بیان و کسب ایده‌ها، بدون هیچ‌گونه اظهارنظر انتقادی، مورد استفاده قرار می‌گیرد. می‌توان آن را به صورت فعالیتی گروهی سازماندهی کرد که در آن افراد با صدای بلند درباره ایده‌ها سخن می‌گویند و تسهیل‌کننده یا عضو گروهی آنها را بر روی تخته‌ای سفید یا رایانه متصل به صفحه نمایش می‌نویسد؛ یا گامی ابتدایی وجود دارد که در آن از اعضای گروه خواسته می‌شود به تنهایی ایده‌های خود را در دفاتر یا رایانه‌های خود بنویسند (تصور می‌شود که این امر موجب کاهش فشار تفکر درباره مسیر ایجادشده توسط گروه می‌گردد). هنگامی که ایده‌ها مطرح می‌شوند، افراد می‌توانند خواهان شفاف‌سازی هر مورد مبهم موجود شده و بر اساس ایده‌های قبلی حرکت کنند. قانون اصلی، این است که افراد در این مرحله نباید از ایده‌های دیگران، خرده بگیرند یا آنها را نقد کنند.

گام دوم، پس از مرحله اولیه خلق ایده، بحث قوی‌تری درخصوص این ایده‌ها صورت می‌گیرد. این بخش به طور معمول به خوشه‌بندی ایده‌ها (به طور معمول از طریق فرایند بحث گروهی مرتبط با ترکیب ایده‌ها) و اولویت‌بندی مهم‌ترین موضوع‌ها می‌پردازد. اولویت‌بندی را می‌توان از طریق رأی‌گیری انجام داد. اعضای گروه می‌توانند در این مرحله ملاحظه‌های خود درخصوص ایده‌های ناکارآمد یا غیرمرتبط را بیان کنند، اگرچه حفظ روحیه دوستی و طرح‌نکردن انتقادهای شخصی، اهمیت دارد.

راه‌های زیادی برای سازماندهی این گام‌ها وجود دارد. ویژگی مشترک و محوری، آن است که تسهیل‌کننده باید فضای خوش‌بینانه و ترغیب‌کننده به وجود آورد و مانع از بروز تفکر گروهی شود. به‌طور فزاینده‌ای از ابزارهای رایانه‌ای برای پشتیبانی از طوفان فکری استفاده می‌شود (مجموعه مقالات، ۱۳۹۱: ۱۲۲-۱۲۱).

۱۴. تحلیل دلفی^۱: تحلیل دلفی، رویکردی مبتنی بر هوش جمعی و روشی برای یافتن بهترین پاسخ‌هاست. دلفی، نام معبدی باستانی در یونان قدیم بوده است؛ جایی که یونانیان آن را مرکز زمین می‌پنداشتند و ارزش بسیاری برای آن قائل بودند. معبد دلفی، مکانی برای تشکیل جلسه‌های سناتورهای (عضو مجلس اعیان) یونان باستان بوده که در آن مشکل‌های کشور، به رأی دانشمندان گذاشته می‌شد. اصطلاح دلفی، بعدها به‌عنوان یکی از روش‌های قابل اتکا و معتبر آینده‌پژوهی شناخته شد؛ روشی که راه‌گشای بسیاری از دغدغه‌های آتی است. روش دلفی مبتنی بر هوش جمعی و طوفان فکری و در واقع اجماع صاحب‌نظران روی مسئله‌ای خاص است که از آن می‌توان برای دستیابی به بهترین گزینه محتمل، بهره برد.

بنابراین، تحلیل دلفی به‌عنوان یکی از رویکردهای مطرح آینده‌پژوهی دارای هشت مرحله اساسی است:

الف) تعیین موضوع، به‌منظور بررسی آینده‌های ممکن، محتمل و مطلوب آن مانند آینده تبلیغات؛

ب) ساخت پرسش‌نامه‌ای به‌عنوان ابزار گردآوری داده؛

پ) انتخاب تعدادی از متخصصان (پاسخ‌گویان) که نظرهای آنها مورد مطالعه و بررسی قرار گیرد، به‌ویژه افراد صاحب‌نظر درخصوص موضوع در نظر گرفته‌شده؛

ت) ارزیابی اولیه نظرهای پاسخ‌گویان به‌وسیله ابزار پرسش‌نامه؛

ث) سازماندهی و چکیده‌برداری اولیه از اطلاعات برآمده از ارزیابی‌های اولیه؛

ج) انتقال نتایج ارزیابی‌های اولیه به‌عنوان بازخورد به همه پاسخ‌دهندگان؛

چ) ارزیابی مجدد عقاید و نظرهای متخصصان، پس از آنکه آنها از نظرهای دیگران مطلع شدند؛ چرا که ممکن است نظرهای برخی در این مقطع با توجه به

اطلاعات اضافی که کسب کرده‌اند، تغییر کند؛

ح) و سرانجام تحلیل، تغییر و ارائه اطلاعات و نگارش گزارش نهایی (مرکز مطالعات آینده‌پژوهی، ۱۳۹۱: ۴).

۱۵. تحلیل سببی: این دسته از تحلیل بر اساس وجود ارتباط علی یا همبستگی بین دو یا چند متغیر، صورت می‌گیرد. انواع تحلیل‌های سببی را می‌توان به گروه‌های ذیل تقسیم‌بندی کرد:

- تحلیل رگرسیون: در این الگو تأثیر عوامل و متغیرهای اثرگذار مختلف بر روی متغیر مورد نظر، بر اساس داده‌های گذشته برآورده می‌شود. ارتباط به‌دست آمده، مبنای ارائه هشدار حفاظتی در مورد پدیده مدنظر است. این الگوها می‌توانند به صورت‌های خطی و غیرخطی، دومتغیره و چندمتغیره، تک معادله‌ای و یا دستگاه معادلات باشند.

- الگوهای داده-سناده: در این الگو با استفاده از جداول و ماتریس‌ها، وابستگی متقابل بین بخش‌ها و متغیرهای مختلف مشخص می‌شود. بر اساس روابط ریاضی موجود بین متغیرها، تحلیلگر به بررسی آثار تغییر در یکی از متغیرهای برون‌زا و بر روی متغیرهای درون‌زا می‌پردازد. این الگوها برای ارائه تحلیل پیرامون پدیده‌ای که در درازمدت رخ خواهد داد، مناسب هستند (طلایی، ۱۳۹۵: ۲۰).

۱۶. تحلیل مبتنی بر داده‌ها: در این نوع تحلیل، درستی در درجه اول وابسته به دقت و کامل بودن داده‌های موجود است. اگر شخصی به‌طور منطقی فرض نماید که الگوی تحلیلی صحیح است و نیز تحلیلگر به‌طور مناسب الگو را در مورد داده‌ها به کار می‌برد، در این صورت درستی قضاوت تحلیلی به‌طور کامل وابسته به دقت و کامل بودن داده‌های موجود است. تحلیل آمادگی رزمی گروهی نظامی، مثالی از تحلیل متکی بر داده‌هاست. در این تحلیل قواعد و راه‌کارهای مدنظر تا حدودی مشخص است. جامعیت این راه‌کارها الگویی ذهنی را تشکیل می‌دهد که بر ادراک اطلاعات جمع‌آوری شده در مورد آن واحد تأثیرگذار است و قضاوتی را در این باره

هدایت می‌کند، مبنی بر اینکه چه اطلاعاتی مهم است و چگونه این اطلاعات باید برای رسیدن به قضاوت راجع به آمادگی رزمی تحلیل شود (کتولی‌نژاد، ۱۳۸۵: ۶۷).

۱۷. تحلیل مبتنی بر قضاوت فوری: در این روش حدس و تخمین فردی متخصص از وضع آینده یک متغیر، مبنا قرار می‌گیرد. فرد بر اساس تفکر منطقی، حدس، اشراق، شهود و الهام و یا تنها با اتکا به علم و تجربه، پدیده‌ها را تحلیل می‌کند (طلایی، ۱۳۹۵: ۱۹).

۱۸. تحلیل مبتنی بر اختلاف: اگر واقعه‌ای تنها با حضور عاملی ظاهر گردد و در پی حضور نیافتن این عامل واقعه رخ ندهد، در این صورت می‌توان گفت میان آن عامل و این واقعه ارتباط علت و معلول معکوس برقرار است. به عبارت دیگر هرگاه در شرایط معینی معضلی امنیتی به وجود آید و در وضعیت مشابه این معضل ایجاد نشود، در صورتی که در هر دو وضعیت شرایط یکسان و مشترک باشد جز موردی که آن هم مربوط به بروز مشکل است، می‌توان نتیجه گرفت این مورد اختلاف تنها عامل ایجادکننده مشکل بوده است.

به طور معمول روش اختلاف همراه با روش توافق به کار می‌رود و این دو روش مکمل یکدیگرند. به عنوان مثال در روش توافق می‌توان دریافت که واپایش بحران منطقه (الف) با حضور کدام عامل امکان‌پذیر است؛ در حالی که در روش اختلاف، کوشش بر این است معلوم شود بین دو مسئله چه ارتباط منفی وجود دارد. اگر یکی از آن دو حاضر باشد دیگری غایب خواهد شد یا خیر (هادی، ۱۳۹۱: ۲۶-۲۵).

۱۹. تحلیل مبتنی بر توافق: در این روش دو یا چند زمینه همانند، مورد بررسی و مطالعه قرار می‌گیرد و با مقایسه عوامل موافق میان آنها، چگونگی تأثیر افزایش یا کاهش یکی بر دیگری مشخص و نتیجه‌گیری می‌شود. به کمک این روش می‌توان دریافت که اگر یکی از دو پدیده مرتبط به هم حاضر باشد دیگری چه وضعیتی خواهد داشت. در روش توافق دو عامل هم‌زمان حضور دارند و ارتباط آنها به گونه‌ای است

که در صورت افزایش یا کاهش یکی، دیگری نیز افزایش و کاهش پیدا می‌کند و در نتیجه ارتباط علت و معلولی آنها مشخص می‌شود (هادی، ۱۳۹۱: ۲۵).

۲۰. تحلیل مفهومی: برای نشان دادن دقیق‌تر افتراق میان تحلیل متکی بر داده‌ها و تحلیل مفهومی عملکرد تحلیلگری را که در حال حاضر مسئول اطلاعات است (به‌ویژه اطلاعات سیاسی روزانه) از پژوهش درازمدت افتراق داد. در این شغل، کارهای معمول روزانه شامل اخبار منتقل شده از طریق خط خدمات ورودی کابل‌های سفارت و منابع مخفی گزارش‌کننده از خارج است که باید برای توزیع متقاضیان در میان تمام افراد متعلق به جامعه اطلاعاتی تفسیر گردد. اگرچه گزارش جاری اطلاعات با اطلاعات وارده صورت می‌پذیرد، اما این موضوع به معنای تحلیل متکی بر داده‌ها نیست. بر عکس، وظیفه تحلیلگر اطلاعات جاری اغلب به طور کامل مفهومی است. تحلیلگر باید تفسیر فوری از آخرین اتفاقاتی که اغلب غیرمنتظر هستند فراهم آورد.

صرف نظر از پیشینه اطلاعاتی، تحلیلگر ممکن است داده‌هایی به‌جز گزارش اولیه که به طور معمول ناقص است در اختیار نداشته باشد. در این شرایط تفسیر متکی بر الگوی ذهنی ضمنی است که طبق آن چگونگی و چرایی شکل‌گیری اتفاق‌ها در آن کشور توضیح داده می‌شود. درستی قضاوت تا حدودی به‌طور انحصاری بر درستی الگوی ذهنی استوار است؛ زیرا مبنای دیگری برای قضاوت وجود ندارد.

در نظر گرفتن این امر ضروری است که این الگوی ذهنی چگونه در برابر واقعیت سنجیده می‌شود و چگونه می‌تواند تغییر یابد تا درستی قضاوت تحلیلی بهبود یابد. تغییر در الگوی ذهنی را دو مسئله دشوار می‌سازد. نخست ماهیت ادراک بشری و پردازش اطلاعات، دوم (که در بسیاری از زمینه‌ها صدق می‌کند) عبارت است از دانستن این موضوع که الگوی صحیح به طور واقع کدام است. به دلیل ماهیت ادراک بشری و پردازش اطلاعات باورها از هر نوع که باشند گاهی در برابر تغییر مقاومت می‌کنند این امر به‌ویژه در مورد فرضیه‌های ضمنی و حقایق تا

حدودی واضح صدق می‌کند که نقش مهمی در تشکیل الگوی‌های ذهنی به عهده دارند. تحلیلگران اغلب از دانستن این موضوع شگفت‌زده هستند که آنچه برای آنان روشن است به هیچ‌وجه برای دیگران روشن نیست یا اینکه حقایق واضح ممکن است ده سال بعد به‌عنوان فرضی نادرست تلقی گردد.

جمع‌آوری و ذخیره‌کردن اجزای کوچک اطلاعات مهم است؛ زیرا این اجزای تشکیل دهنده مواد خامی هستند که تصویر را می‌سازند. انسان هرگز نمی‌داند چه زمانی ممکن خواهد بود که یک تحلیلگر قطعه‌ای را در این پازل جاسازی کند بخشی از منطق سازمان‌های جمع‌آوری اطلاعات روشی در این تئوری موزائیکی ریشه دارد؛ اما برداشت‌ها از روان‌شناسی شناختی حاکی است که تحلیلگران حفاظتی بدین شکل عمل نمی‌کنند و در اغلب موارد به شکل تحلیلی نمی‌توان به نتیجه رسید، تحلیلگران به طور عموم اجزایی را می‌یابند که به‌نظر می‌رسد در تصاویر مختلف می‌تواند جای گیرد. تحلیلگران به جای تصویری که حاصل کنار هم نهادن به طور قطعی باشد به طور عموم تصویری را در ابتدا و سپس به طور قطعی را برای جادادن در آن انتخاب می‌نمایند. تخمین‌های صحیح حداقل به همان میزان به طور قطعی جمع‌آوری شده پازل به الگوی ذهنی به کار رفته در تشکیل تصویر بستگی دارد.

مثال صحیح‌تری برای توصیف اینکه تحلیل اطلاعاتی چگونه باید صورت گیرد تشخیص پزشکی است. دکتر نشانه‌های بیمار را بررسی می‌کند و در اینجا از دانش تخصصی در مورد اینکه عملکرد بدن چگونه باید باشد سود می‌برد تا فرضیه‌هایی بسازد که مشاهده‌هایش را توضیح دهد. سپس آزمایش‌هایی به عمل می‌آورد تا با کسب اطلاعات بیشتر به بررسی فرضیه‌ها پردازد و سرانجام به تشخیص می‌رسد. این مثال طبی توجه را به توانایی در تعیین و بررسی تمام فرضیه‌ها مختلف معطوف می‌سازد.

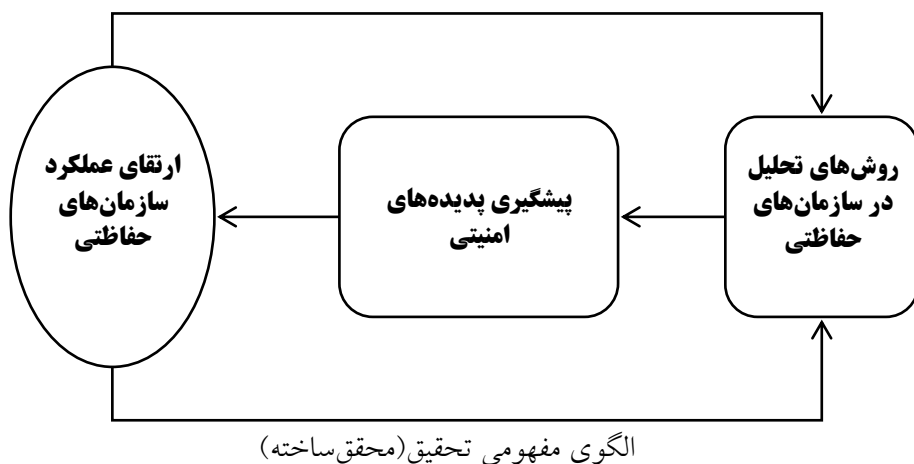
جمع‌آوری اطلاعات محدود به آنهایی است که در تمایز میان احتمال نسبی فرضیه‌ها مختلف کمک کرده باشد. به همان اندازه این مثال پزشکی برای درک فرایند

تحلیلی راهنمای مناسب‌تری است کاربردهای فراوانی برای اختصاص دادن منابع اطلاعاتی محدود وجود دارد در حالی که تحلیل و جمع‌آوری اطلاعات هر دو مهم هستند؛ مثال پزشکی بر خلاف متافور^۱ موزائیک برای تحلیل بیشتر از جمع‌آوری اطلاعات اهمیت قائل است. اطلاعاتی که با نظم ذهنی موجود هماهنگ باشد به راحتی ادراک و پردازش شده و عقاید فعلی را نیز تقویت می‌کند. از آنجا که ذهن به‌طور غریزی در جستجوی یکنواختی است اطلاعاتی که با تصویر ذهنی موجود ناهماهنگ باشد اغلب به چشم نمی‌آید و به‌صورت تحریف شده‌ای درک می‌گردد یا برای انطباق با فرضیه‌ها و عقاید موجود توجیه می‌شود.

در یادگیری قضاوت بهتر از طریق تجربه، فرض‌های ذیل وجود دارد: بازخوراند نظام‌مند در مورد درستی قضاوت‌های گذشته و توانایی در ارتباط‌دادن میان درستی یک قضاوت با مجموعه خاصی از متغیرها که تحلیلگر را وارد به آن قضاوت ساخته است. در عمل، تحلیلگران حفاظتی بازخوراند نظام‌مند ادراکی به‌دست می‌آورند و حتی زمانی که می‌فهمند اتفاق مورد پیش‌بینی در عمل اتفاق افتاده یا به ناکامی برخورد کرده است، به‌طور معمول به‌طور حتم یقین ندارند که آن اتفاق به‌دلایل مورد پیش‌بینی آنها بوده است. از این‌رو، تجربه شخصی تحلیلگر حفاظتی ممکن است راهنمای ضعیفی برای بازنگری در ساختار ذهنی او باشد (کتولی‌نژاد، ۱۳۸۵: ۷۰-۶۹).

۱. برنامه ریزی عصبی - زبانی از «متافور» یا استعاره به عنوان یکی از روش‌های مهم در تغییرهای ذهنی و الگوهای رفتاری استفاده می‌کند. واژه متافور در برنامه‌ریزی عصبی - زبانی شامل تشبیه، تمثیل، کنایه، داستان، ضرب‌المثل و لطیفه است. متافور به صورت ساده ممکن است شامل چند کلمه یا جمله کوتاه باشد، در حالی که یک متافور پیچیده ممکن است شامل داستانی باشد که معانی مختلفی را در خود در بر دارد. متافور این امکان را ایجاد می‌کند که از سد ذهن خودآگاه فرد مخاطب بگذرد و با ذهن ناخودآگاه او ارتباط مستقیم برقرار کند. موفقیت برقراری ارتباط از طریق متافور ناشی از آن است که حاوی پیام غیرمستقیم است و از این‌رو شخص مخاطب مقاومتی از خود نشان نمی‌دهد؛ زیرا خودآگاه او معطوف به محتوای داستان است، در حالی که همین داستان پیامی پنهانی دارد که انتقال آن مدنظر گوینده داستان است (<http://nlpinst.com/fa>) ان-ال-پی-متافور، مؤسسه برنامه‌ریزی عصبی - زبانی).

الگوی مفهومی تحقیق: با توجه به تمامی موارد گفته شده و نیز بر اساس مطالعات صورت گرفته و مصاحبه با کارشناسان و نخبگان ذی ربط، الگوی مفهومی این پژوهش طبق شکل ذیل است:

فرضیه‌های تحقیق

H: روش‌های تحلیلی در ارتقای عملکرد سازمان‌های حفاظتی در حوزه پیشگیری مؤثر نیستند.

H1: روش‌های تحلیلی در ارتقای عملکرد سازمان‌های حفاظتی در حوزه پیشگیری مؤثر هستند.

روش‌شناسی: روش تحقیق مورد استفاده در این مطالعه می‌تواند از جنبه‌های مختلفی مورد بررسی قرار گیرد. با توجه به اینکه این مطالعه در صدد بررسی موضوع «تیین نقش روش‌های تحلیلی برای ارتقای عملکرد سازمان‌های حفاظتی در حوزه پیشگیری» است و به طور مستقیم با استفاده از آزمون‌های آماری به بررسی و تحلیل می‌پردازد، روش پژوهش حاضر از لحاظ هدف کاربردی و از نظر روش توصیفی است.

جامعه آماری این تحقیق شامل تحلیلگران و صاحب‌نظران امور بررسی و تحلیل در سازمان‌های حفاظتی است که تعداد آنها حدود ۶۵ نفر ارزیابی می‌شود. حجم نمونه بر اساس فرمول کوکران ۵۶ نفر تعیین گردید.

با توجه به ماهیت موضوع و روش تحقیق، برای جمع‌آوری داده‌ها از پرسش‌نامه استفاده شده است. نظر به فقدان پرسش‌نامه‌ای استاندارد متناسب با هدف‌ها و سؤال‌های تحقیق، بر مبنای اطلاعات به دست آمده و منابع مرتبط با موضوع، پرسش‌نامه محقق ساخته تنظیم گردید.

برای افزایش روایی و اعتبار پرسش‌نامه ابتدا تعدادی پرسش‌نامه بین جمعی از کارشناسان توزیع گردید و کلیه ابهام‌های کارشناسان در ارتباط با سؤال‌ها مشخص شد؛ بدین ترتیب، تعدادی از سؤال‌ها حذف و تعدادی دیگر جایگزین شد و در نهایت پس از شفاف‌شدن و رفع ابهام‌ها، پرسش‌نامه نهایی تهیه و توزیع گردید. به طور کلی در این تحقیق برای افزایش روایی محتوای پرسش‌نامه از روش‌های ذیل استفاده شد:

- استفاده از نظرهای متخصصان و کارشناسان ارشد امور حفاظتی؛
 - مطالعه پرسش‌نامه‌های مشابه، مقاله‌ها و کتاب‌ها؛
 - توزیع تعداد ۱۵ نسخه پرسش‌نامه تدوینی به منظور تعیین میزان اعتبار پرسش‌نامه.
- برای برآورد پایایی پرسش‌نامه این پژوهش از روش ضریب آلفای کرونباخ استفاده شد. ضریب آلفای محاسبه شده ۰.۹۳۳ است؛ بنابراین، می‌توان گفت که پرسش‌نامه از پایایی کافی برخوردار است.

در این پژوهش به منظور تدوین ادبیات موضوع و مباحث نظری تحقیق، جمع‌آوری اطلاعات به صورت کتابخانه‌ای بوده که با مطالعه اسناد، کتاب‌ها، مقاله‌ها و بهره‌گیری از اینترنت با استفاده از روش فیش برداری انجام شد. پس از مشخص شدن پاسخ‌دهندگان، پرسش‌نامه بین کلیه اعضای نمونه توزیع و پس از تکمیل توسط پاسخ‌دهندگان، جمع‌آوری گردید و طی این مراحل مورد استخراج و تجزیه و تحلیل آماری قرار گرفت: بازبینی اولیه پس از تکمیل پرسش‌نامه و جمع‌آوری آن؛ بازبینی نهایی؛ کدگذاری نهایی پرسش‌نامه؛ انجام تحلیل‌های آماری ضروری. همچنین برای تجزیه و تحلیل داده‌ها با استفاده از آزمون t test و آزمون رتبه‌ای فریدمن استفاده شد.

یافته‌های تحقیق

به منظور ارائه پاسخ علمی به سؤال‌های ارائه شده در این پژوهش، پرسش‌نامه‌ای محقق‌ساخته شامل ۲۰ پرسش که همگی آنها حالت بسته داشته‌اند تنظیم و به بررسی و سنجش نظرهای جامعه آماری پرداخته شد. نتایج حاصل از تجزیه و تحلیل یافته‌های تحقیق، با آزمون‌های آماری مختلفی نظیر آزمون فریدمن و آزمون t-test استفاده شد در اینجا نتایج حاصل از پژوهش، ارائه می‌گردد:

تحلیل فرضیه‌های تحقیق

H: روش‌های تحلیلی در ارتقای عملکرد سازمان‌های حفاظتی در حوزه پیشگیری مؤثر نیستند.

H1: روش‌های تحلیلی در ارتقای عملکرد سازمان‌های حفاظتی در حوزه پیشگیری مؤثر هستند.

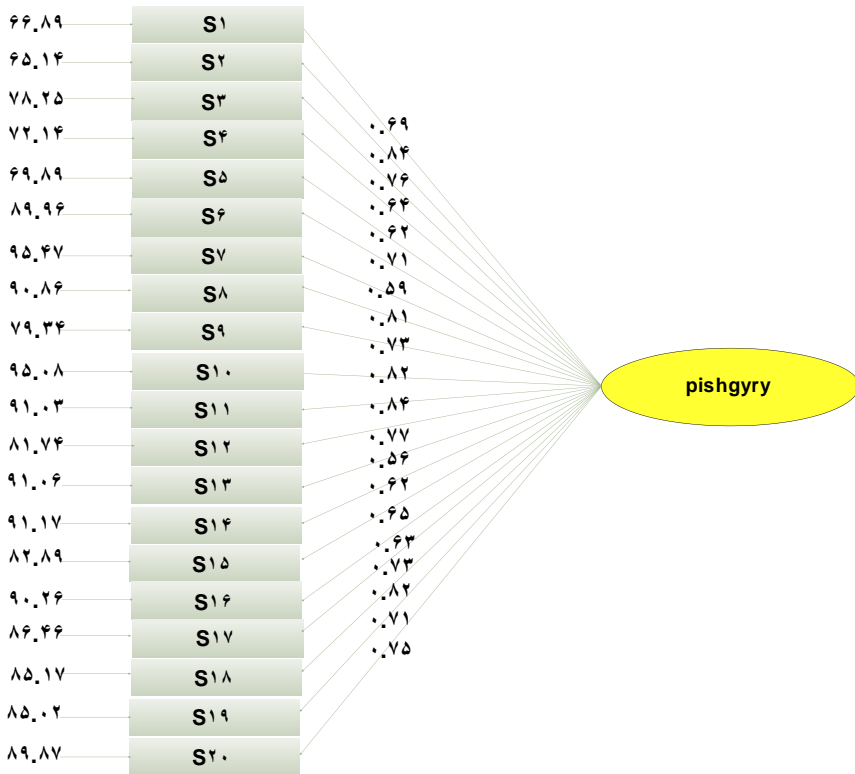
نتیجه آزمون t در مورد نتایج فرضیه‌ها

جدول ۲: نتایج آزمون t

تعداد N	میانگین mean	انحراف معیار Std.Dv	آماره آزمون t	درجه آزادی Df	سطح معنادار Asymp.sig
۵۶	۴.۲	۰.۲۱۶	۲۴.۱۳۱	۵۵	۰.۰۰۰

در تحلیل جدول بالا، از آنجا که آماره آزمون t استودنت بیش از میزان میانگین (μ) = ۳) است؛ بنابراین، H_0 رد و آماره آزمون در ناحیه H_1 قرار می‌گیرد. بر همین اساس با توجه به سطح معنادار $Asymp.sig = 0 < \alpha = 5\%$ معنادار بودن آماره آزمون قابل قبول است. از طرفی با توجه به اینکه میانگین (mean) مکتسبه از آزمون با عدد ۴.۲ تبیین گردیده است، عدد بالا در ناحیه H_1 قرار گرفته و بزرگ‌تر از عدد متوسط یعنی عدد ۳ است.

بنابراین، فرضیه تحقیق با سطح اطمینان ۹۵ درصد تأیید می‌شود و نتیجه می‌گیریم که روش‌های تحلیلی در ارتقای عملکرد سازمان‌های حفاظتی در حوزه پیشگیری مؤثرند. تحلیل آماری تحقیق با استفاده از لیزرل: تحلیل آماری تحقیق که شامل ۲۰ شاخص است، در شکل ذیل درج شده است:

Chi-Square=۶۱۹.۰۷۲df=۵۵ p-value=۰.۰۰۰۰۰۰ RMSEA=۰.۰۱۱۵

Normed Fit Index (NFI) =95%

تحلیل آماری تحقیق با استفاده از لیزرل: خروجی شاخص‌های برازش الگوی معادلات ساختاری بالاتر از ۹۰ را نشان می‌دهد که این الگوی از برازش قابل قبولی برخوردار است؛ بنابراین، به ترتیب: روش‌های تحلیل روند، تحلیل تاریخی، تحلیل دلفی، طوفان فکری (ذهن‌انگیزی) به‌عنوان مهم‌ترین روش‌ها در ارتقای عملکرد سازمان‌های حفاظتی در حوزه پیشگیری مورد قبول واقع شده‌اند.

نتیجه آزمون فریدمن: تحلیل عاملی تأییدی این تحقیق که شامل ۲۰ شاخص است، در جدول ذیل درج شده است:

تحلیل آماری تحقیق با استفاده از آزمون فریدمن

بار عاملی	رتبه	شاخص	میانگین بار عاملی
۶۶.۸۹	۱۹	تحلیل گفتمان	۸۴.۹
۶۵.۱۴	۲۰	تحلیل محتوا	
۷۸.۲۵	۱۶	تحلیل گفتمان انتقادی	
۷۲.۱۴	۱۷	تحلیل داده کاوی	
۶۹.۸۹	۱۸	تحلیل موزائیکی	
۸۹.۹۶	۸	تحلیل رزم نامه	
۹۵.۴۷	۱	تحلیل روند	
۹۰.۸۶	۶	تحلیل سری های زمانی	
۷۹.۳۴	۱۵	تحلیل لایه لایه ای علت ها	
۹۵.۰۸	۲	تحلیل تاریخی	
۹۱.۰۳	۵	تحلیل مبتنی بر پیشران ها	
۸۱.۷۴	۱۴	روش دیده بانی آینده	
۹۱.۰۶	۴	طوفان فکری یا ذهن انگیزی	
۹۱.۱۷	۳	تحلیل دلفی	
۸۲.۸۹	۱۳	تحلیل مبتنی بر داده ها	
۹۰.۲۶	۷	تحلیل مبتنی بر قضاوت فوری	
۸۶.۴۶	۱۰	تحلیل مبتنی بر اختلاف	
۸۵.۱۷	۱۱	تحلیل مبتنی بر توافق	
۸۵.۰۲	۱۲	تحلیل مفهومی	
۸۹.۸۷	۹	تحلیل سببی	

نقش روش های تحلیلی در ارتقای عملکرد سازمان های حفاظتی در حوزه پیشگیری

بحث و نتیجه‌گیری

یکی از مواردی که می‌تواند در عملکرد سازمان‌های حفاظتی در حوزه پیشگیری مؤثر واقع شود، بهره‌گیری از انواع روش‌های تحلیلی است. محقق در این پژوهش بر اساس مطالعات و بررسی‌های علمی، روش‌های مختلف تحلیلی را استخراج و نسبت به تبیین و تشریح هر یک از آنها اقدام نمود. به منظور ارائه پاسخ علمی به سؤال‌های ارائه شده در این پژوهش، پرسش‌نامه‌ای محقق ساخته مبتنی بر ۲۰ روش تحلیلی، طراحی و از صاحب‌نظران خواسته شد نظرهای خویش را در خصوص نقش هر یک از این روش‌ها در خصوص پیشگیری حفاظتی ارائه نمایند.

پیشنهادها

با عنایت به نتایج حاصل از این تحقیق، برای ارتقای عملکرد سازمان‌های حفاظت اطلاعات نیروهای مسلح در حوزه پیشگیری، پیشنهادهای ذیل ارائه می‌گردد:

۱. سازمان‌های حفاظتی برای ارتقای عملکرد خویش در حوزه پیشگیری، به ترتیب از روش‌های زیر استفاده نمایند:

- تحلیل روند؛ در خاستگاه مربوط به این روش نیز گفته شد که تحلیل روند یکی از روش‌های متداول پیش‌بینی است و بر مشاهده و ثبت کارکرد و فعالیت گذشته عاملی خاص هدف‌گیری شده و می‌توان موضوع را به آینده تعمیم داد و شامل تحلیل دو گروه از روندهاست: کمی که بر داده‌های آماری متکی است و کیفی که بر الگوهای اجتماعی، نهادی، سازمانی و سیاسی تأکید دارد. منظور از تحلیل روند، مطالعه روندی مشخص به منظور کشف ماهیت، علت‌های بروز، سرعت توسعه و پیامدهای بالقوه آن است. در روش تحلیل روند، سعی بر این است که روند تغییرهای پارامترهایی که می‌خواهیم آینده آنها را بدانیم، مشخص شود. با بررسی روند تغییرهای این پارامترها در گذشته و وضعیت فعلی آنها، می‌توان از طریق برخی تحلیل‌ها، پیش‌بینی‌هایی در مورد آینده پارامتری ارائه

کرد. تحلیل روندها مبتنی بر ارزیابی تجربی چند پدیده با معیارها و اقدام‌های تکرارشونده در طول زمان است؛

- تحلیل تاریخی؛ در خاستگاه مربوط به این روش نیز گفته شد که عمق نگاه به آینده، شبیه گذشته است؛ ولی یک گذشته داریم، و چند آینده! کسانی که می‌توانند گذشته را به یاد بیاورند، می‌توانند به آینده نیز بیندیشند. روش تحلیل تاریخی مبتنی بر این گزاره است که گاهی تاریخ تکرار می‌شود. بر پایه تحلیل‌های گذشته، می‌توان سرانجام برخی از وقایع آینده را پیش‌بینی کرد؛
- تحلیل دلفی؛ در خاستگاه مربوط به این روش نیز گفته شد که تحلیل دلفی، رویکردی مبتنی بر هوش جمعی و روشی برای یافتن بهترین پاسخ‌هاست. دلفی، به عنوان یکی از روش‌های قابل اتکا و معتبر آینده‌پژوهی است؛ روشی که راه‌گشای بسیاری از دغدغه‌های آتی است. روش دلفی مبتنی بر هوش جمعی و طوفان فکری و در واقع اجماع صاحب‌نظران روی مسئله‌ای خاص است که از آن می‌توان برای دست‌یابی به بهترین گزینه محتمل، بهره برد و در پیشگیری استفاده نمود؛
- طوفان فکری (ذهن‌انگیزی): طوفان فکری یکی از روش‌های شناخته‌شده خلق راه‌حل‌های جدید برای مسائل و مشکل‌هاست و به صورت گسترده در پیش‌بینی و آینده‌پژوهی کاربرد دارد.

۲. لحاظ نمودن قابلیت‌ها و کارکردهای هر یک از روش‌های تحلیلی در متن کتاب‌های آموزشی کارکنان سازمان‌های حفاظتی به ویژه ادوار عرضی و تخصصی. حداقل کار این است که برای دانشجویان مقاطع مختلف رشته حفاظت اطلاعات در سازمان‌های حفاظتی، تعداد ۲ واحد درسی برای آشنایی با انواع روش‌های تحلیلی مدنظر قرار گیرد؛

۳. برگزاری اتاق‌های فکر، همایش‌ها، گردهمایی‌های تخصصی و هم‌اندیشی‌های علمی در سطح سازمان‌های حفاظتی به منظور بهره‌گیری از آخرین تجربه‌ها و یافته‌های علمی در خصوص انواع روش‌های تحلیلی؛
۴. توزیع پیوسته کتابچه‌هایی در خصوص روش‌های تحلیلی، بین کارکنان سازمان‌های حفاظتی با هدف پشتیبانی و تغذیه علمی دائمی و مستمر؛
۵. تشکیل کارگاه‌های مختلف آموزشی به منظور ارائه آموزش‌های علمی به تحلیلگران سازمان‌های حفاظتی در خصوص روش‌های مزبور.

منابع

بشیر، حسن (۱۳۸۵)، *تحلیل گفتمان دریچه‌ای برای کشف ناگفته‌ها*، تهران: دانشگاه امام صادق (علیه‌السلام)، چاپ چهارم. ##

بشیر، حسن (۱۳۹۱)، فایل «تحلیل محتوا: بررسی و ارزیابی نمونه خبری»، متن کارگاه متشکله در دانشگاه عالی دفاع ملی. ##

بهرام‌پور، شعبانعلی (۱۳۸۷)، «درآمدی بر تحلیل گفتمان»، مجموعه مقالات *گفتمان و تحلیل گفتمانی*، به اهتمام محمدرضا تاجیک، تهران: انتشارات فرهنگ گفتمان. ##

پدرام، عبدالرحیم (۱۳۸۸)، «آینده‌پژوهی حوزه‌ای نو برای کندوکاو»، *آینده‌پژوهی؛ مفاهیم، روش‌ها، مؤسسه آموزشی و تحقیقاتی صنایع دفاعی*، تهران: مرکز آینده‌پژوهی علوم و فناوری دفاعی. ##

پیرس، جان‌ای، رایبسون، ریچارد بی (۱۳۸۴)، *مدیریت راهبردی؛ برنامه‌ریزی، اجرا و کنترل*، ترجمه سیدمحمود حسینی، تهران: سمت. ##

رایف، دانیل و دیگران (۱۳۸۲)، *تحلیل پیام‌های رسانه‌ای*، ترجمه مهدخت بروجردی علوی، تهران: سروش. ##

طلایی، رضا (۱۳۹۵)، *هشداردهی امنیتی در سازمان حفاظت اطلاعات نیروی انتظامی و ارائه الگوی مطلوب*، مرکز مطالعات و تحقیقات سازمان حفاظت اطلاعات ناجا، تهران: حدیث کوثر. ##

کتولی‌نژاد، خدابخش (۱۳۸۵)، «بررسی و شناسایی مبانی تهدیدها و آسیب‌پذیری‌ها در سازمان‌های اطلاعاتی»، (جزوه درسی)، دانشگاه علوم انتظامی، تهران: دانشکده امنیتی و جنایی. ##

کرباسیان، قاسم (۱۳۹۳)، *تحلیل گفتمان*، تهران: پژوهشکده باقرالعلوم (علیه‌السلام). ##

کرپندورف، کلوس (۱۳۷۸)، *تحلیل محتوا*، ترجمه هوشنگ نایب، تهران: روش. ##

مجموعه مقالات «محصول مشترک یونیدو و شورای تحقیقات علمی ترکیه» (۱۳۹۱)،

«آینده‌نگاری فناوری برای سازمان دهندگان»، ترجمه مسعود منزوی، تهران: مرکز

آینده‌پژوهی علوم و فناوری دفاعی. ##

محمدنسل، غلامرضا (۱۳۸۷)، «پیشگیری وضعی از جرم در اماکن ناجا»، فصلنامه علمی

ترویجی بازرسی کل ناجا (نظارت و بازرسی)، سال دوم، شماره ۶، تهران: ایمان. ##

مشایخ، عباس (۱۳۸۸)، «برآورد حفاظتی اطلاعاتی»، کتاب مقطع تحصیلی کارشناسی ناپیوسته

حفاظت اطلاعات، دانشگاه علوم انتظامی، تهران: انتشارات دانشگاه علوم انتظامی. ##

منزوی، مسعود (۱۳۸۸)، رزم‌نامه‌نویسی و رویکردهای متفاوت آن، مرکز آینده‌پژوهی علوم و

فناوری دفاعی مؤسسه آموزشی و تحقیقاتی صنایع دفاعی. ##

موسوی، سیدیوسف (۱۳۹۰)، آگاه‌سازی حفاظتی، تهران: حدیث کوثر. ##

میرشاه ولایتی، فرزانه و فرهاد نظری‌زاده (۱۳۹۱)، آگاهی فناوری، دیده‌بانی فناوری و فن‌کاوی،

تهران: مرکز آینده‌پژوهی علوم و فناوری دفاعی. ##

هادی، عباس (۱۳۹۱)، آشنایی با روش‌های بررسی و احصای تهدیدها و آسیب‌پذیری‌ها،

معاونت نیروی انسانی ساحفاناجا، تهران: حدیث کوثر. ##

Schiffrin, Deborah (1994) Approaches to Discourse. Oxford :Blackwell.##

مؤسسه برنامه‌ریزی عصبی - زبانی برگرفته از پایگاه اینترنتی <http://nlpinst.com/fa> / ان-ال -

پی -متافور. ##

«دانشنامه آزاد ویکی‌پدیا». ##